

voor de vereniging zal moeten inzetten en dat hij zijn medebestuurders niet in de steek mag laten. Geheel anders ligt de zaak in een universitaire bestuursraad, waar anderen al lang blij zullen zijn als deze of gene kletsmeier zijn lier aan de wilgen hangt.

Dit brengt mij nog tot een tweetal andere kwesties die mijns inziens niet van maatschappelijk verantwoordelijkheidsbesef getuigen: de minachting voor deskundigheid en de geringschatting van de kostbaarheid van de tijd. Tezamen betekenen zij dat er veel te lang ongelofelijk gezwetst wordt, een prijs die wij voor de democratisering moeten betalen maar die met verantwoordelijkheidsbesef niets te maken heeft.

Voor studenten kan het leuk en leerzaam zijn om eens een tijd in een universitair bestuursorgaan te zitten, maar ik neem toch niet aan dat de bestuurshervorming van Veringa tevens tot doel had een soort kaderscholing voor studenten, toekomstige managers, te zijn. Voor TAP-leden betekent een dergelijke functie wellicht een doorbreking van een dagelijkse sleur of van een gevoel steeds een ondergeschikte te zijn, maar ik wil niet veronderstellen dat de bestuurshervorming van Veringa tevens bedoeld is als een psychotherapie.

Mijn voorlopige conclusie is dat ik tegenover het medebeslissingsrecht geen werkelijke medeverantwoordelijkheid van de te verkiezen leden der bestuursorganen vind. Ik ben daarom blij dat de minister nog een vinger in de pap heeft, dat het College van Bestuur meer is dan alleen maar de uitvoerder van de besluiten van de Universiteitsraad en dat naarmate het niveau lager wordt, de invloed van het wetenschappelijk personeel op de besluitvorming steeds groter wordt.

Sociaal-wetenschappelijk onderzoek en interuniversitaire samenwerking

door J. C. BREMAN

De turbulentie welke de universitaire 'scene' de laatste jaren kenmerkt heeft vooral betrekking op de bestuurshervormingen en de onderwijssituatie. Onderzoek heeft in de discussies in veel mindere mate een rol gespeeld. Studenten hebben zich met dit onderdeel van de universitaire situatie i.h.a. weinig bezig gehouden. Links en rechts kan men van leden van wetenschappelijke staven horen dat organisatie en onderwijs zo tijdrovend zijn dat met name onderzoek erbij inschiet. Het zwaardere accent dat op andere taken en bezigheden gelegd wordt, is ongetwijfeld bevorderd door de recente universitaire gebeurtenissen. Het proces van scheiding tussen onderwijs en onderzoek is echter al veel langer aan de gang. En het ziet er naar uit dat onderzoek in toenemende mate wordt afgesplitst van universiteiten en hogescholen, die daarmee tot instellingen van wetenschappelijk onderwijs worden gereduceerd. De stelling dat onderzoek een eigen organisatiekader behoeft is natuurlijk heel goed verdedigbaar. De voordelen van gespecialiseerde instituten, welke systematisch en continu onderzoek verrichten binnen een bepaald veld, zijn evident. Maar wanneer dat ont koppeling van het universitaire bestel betekent, staan daar belangrijke bezwaren tegenover, onder meer het niet stelselmatig terugvloeiën van onderzoeksresultaten naar de onderwijssituatie.

De oprichting van een groot aantal universitaire instituten voor sociaal-wetenschappelijk onderzoek lijkt op het eerste gezicht het gevaar van een te rigoureuze scheiding tussen onderwijs en onderzoek te ontkomen. Als een oefening in inter-universitaire samenwerking — waarmee op het vlak van onderwijs nog nauwelijks een

begin is gemaakt — is het een ontwikkeling welke door het ministerie van onderwijs en wetenschappen welwillend wordt gade geslagen. Er staat zelfs een premie op: het groeipercentage van de begroting van deze interuniversitaire instituten is namelijk op 14 gesteld, twee keer zo hoog als dat van universiteiten en hogescholen.

Maar is er wel reden om de hoogconjunctuur in de stichting van deze instituten zo positief te beoordelen? Het nut van een samenwerkingsverband is uiteindelijk mede afhankelijk van de mate waarin de aangesloten leden gebruik kunnen maken van de faciliteiten welke het door hen in het leven geroepen instituut te bieden heeft. En maar al te vaak komt het interuniversitaire karakter alleen in de bestuursamenstelling tot uiting. Inspraak in het onderzoeksprogramma is niet uitgesloten, reële participatie meestal wel. Wanneer een proces van verzelfstandiging zich voordoet, in de praktijk allerm minst uitzonderlijk, blijft het instituut alleen nog in naam interuniversitair. Het gevolg is dat de scheiding tussen onderzoek en onderwijs binnen het universitaire kader organisatorisch wordt vastgelegd in plaats van opgeheven. Tegen deze achtergrond is het ook begrijpelijk dat belangrijke sponsors — zoals z.w.o. — een steeds groter deel van hun budget rechtstreeks aan onderzoeksinstituten ter beschikking stellen.

Toch is de bereidheid om onderzoek als een voornam e activiteit op te geven zeker niet op alle universiteiten en hogescholen aanwezig. Hier en daar bestaan of ontstaan lokale onderzoeksinstituten, door een personele band met de sociale faculteit verbonden. Het gevaar van versnippering en gebondenheid aan bepaalde specifieke velden, gecentreerd rond aanwezige specialisaties, is echter niet denkbeeldig. Een alternatief zou daarom zijn de interuniversitaire instituten voor sociaal-wetenschappelijk onderzoek in meerdere mate dienstbaar te maken aan de belangen en wensen die bij de achterban leven. Voorstelbaar is bijvoorbeeld dat leden van het wetenschappelijk korps der aangesloten instellingen tijdelijk gedetacheerd worden bij het instituut van hun specialisatie om zelfstandig onderzoek te verrichten dan wel aan een bestaand projekt deel te nemen. Door institutionele voorzieningen van deze aard te treffen zal het voor universitaire stafleden mogelijk blijven onderwijs met onderzoek af te wisselen.

Omgekeerd zou overwogen kunnen worden om stafleden van een gespecialiseerd onderzoeksinstituut periodiek in te schakelen in het onderwijsprogramma van aangesloten instellingen. In het wetenschappelijk onderwijs valt een toenemende behoefte aan een flexibel opleidingspakket waar te nemen, terwijl het in feite onmogelijk is om lokaal de meest uiteenlopende specialisaties aan te bieden. Een interuniversitair instituut waaraan een onderwijsopdracht wordt verleend, zou ertoe kunnen bijdragen een oplossing uit dit dilemma te bieden.

In deze vrije notitie staat de snelle groei van de interuniversitaire instituten voor sociaal-wetenschappelijk onderzoek centraal. Ik kan mij niet aan de indruk onttrekken dat deze instituten ontstaan zonder dat van een plaatsbepaling in een breder perspectief sprake is. Deze aantekening is daarom in de eerste plaats een pleidooi voor een aktievere bijdrage van universiteiten en hogescholen, in het bijzonder van sociale faculteiten, aan de formulering van een wetenschapsbeleid, zowel in termen van onderzoek als van onderwijs.